



# מה יבקות הדף היומי

בס"ד | פנינים מתוך שיעורי הדף היומי של הרה"ג אברהם ישעיהו קובלסקי שליט"א

## יומא דהילולא קדישא

**ליומא דהילולא של ראש שולשת קרלין הרבי הקדוש רבי אהרן הגדול מקרלין זצוק"ל בנו של הגאון רבי יעקב זצ"ל נסתלק בחול המועד פסח י"ט ניסן (תקל"ב)**

רבינו היה תלמידו המובהק של הרבי הקדוש המגיד הגדול ממעזריטש זצוק"ל. פעם כשרבינו היה אצל רבו במעזריטש, היה אז עת צרה גדול, קבוצת רשעים ופוחזים הסתובבו מעיר לעיר וערכו פוגרומים נוראים בכל עיירה שנקלעו. והגיעה שמועה למעזריטש, שהרשעים נמצאים ממש קרוב לעיר.

כל אנשי העיר רצו מיד לרבי המגיד ממעזריטש, והמגיד אמר, שכל אחד יקח במהירות את כל רכושו, ויברח ליערות שמחוץ לעיר ויסתתר שם. כמה חסידים הלכו בויריות לבית מדרשו של המגיד, כדי לאסוף את כל כלי הקודש.

בין כלי הקודש היה מנורה של ל"ו נרות, שנרכש על ידי רבינו רבי אהרן הגדול מקרלין, שאסף פרוטה לפרוטה מהתלמידים, וקנה את המנורה לרבו המגיד, שידליק בה את הנרות בכל ערב שבת. כאשר נכנסו החסידים לבית המדרש, ראו שרבינו עומד שם ומביט מחוץ לחלון. הם התחילו לאסוף את כלי הקודש, אך כאשר רצו להוריד את המנורה, הסתובבו רבינו אליהם וצעק, "אל תגעו בה", וחזר להביט בעד החלון.

החסידים הלכו למגיד וסיפרו לו כל הענין, כי הם הבינו שרבינו רוצה לפעול בכך ישועה. ואכן כשהמגיד שמע דבריהם אמר, שלא יברחו מהעיר, רק כל הקהל אנשים נשים וטף יתאספו יחד בבית המדרש, וכן עשו. כשרבינו ראה את העם הנאספים, הוא הבין שרבו המגיד הטיל עליו אחריות גדולה.

פתאום נשמע רעש מבחוץ מהרשעים שנכנסו לעיר, מיד יצא רבינו מבית המדרש, ונעמד כנגד הרשעים, והתחיל לשאוג כשאגת הארי: "למה רגשו גוים". מיד נפל על כולם פחד גדול, ראש הקבוצה ירד מדעתו, והשאר נסו לקולם, וכך ניצלו כולם בזכותו של רבינו.

## השכר הגדול בעולם העליון על כל כזית מצה

### אפיית מצות במסירות נפש בשנות הזעם

הגמרא שלמדנו בדף היומי (סנהדרין קי:), **אספו לי חסידי כורתי בריתי עלי זבח** (תהלים נ, ה), **'כורתי בריתי'** אלו חנניה מישאל ועזריה שמסרו עצמן לתוך כבשן האש. **'עלי זבח'** אלו רבי עקיבא וחביריו, שמסרו עצמן לשחיטה על דברי תורה.

סיפור נורא ומרטיט סיפר ראש ישיבת חוג חתם סופר, הגאון הצדיק מרן רבי יצחק שלמה אונגר זי"ע, על יהודי שמסר עצמו בפועל על אפיית מצות לכבוד הפסח בשנות הזעם. ומעשה שהיה כך היה, ביום מן הימים נכנס אליו אחד מניצולי השואה ואמר, שברצונו לשאול שאלה גורלית, אך לפני זה הוא יקדים ויספר:

בשהותי במחנות העיוניים, שכנתי בצריף ביחד עם יהודי בנש"ק, איש מורם מעם. יום אחד הוא פנה אלי ואמר לי, דע לך שהיום הוא ערב פסח, והנה צבאות ארה"ב הבריחו לפני כמה ימים את הגרמנים, מהבית יצור לטחינת חיטים לקמח, ועדיין יש שם שיירי חיטים וקמח לרוב. ובכן תלך לשם, 'ותגנוב' גרגרי חיטים, תכנין מהם מצות לליל הסדר, וכך נוכל לערוך 'סדר פסח' כהלכתו.

הדבר היה כרוך במסירות נפש רבה, כי על כגון דא היו הרשעים רוצחים על אחר. אך הבנש"ק הפציר בי רבות עד שנעניתיו לו. הלכתי לשם תוך סיכון גדול, והצלחתי לגנוב גרגרי חיטה, טחנתים באבנים עד שנתהוו לקמח, שפכתי על הקמח מעט מים, ואפית את הבצק, והיה בידי שני כיתי מצה.

בשמחה רבה יצאתי עם המצות המהודרות, כשאני מחיש פעמי לחזור אל המחנה. כמובן שהטמנתי את המצות עמוק בתוך בגדי. אמנם כאשר עמדתי להיכנס אל תוך האוהל שלנו, הבחין בי אחד מהרשעים, משך את ידי שבה החזקתי במצות המוחבאות, והמצות היקרות נפלו על הארץ. אותו רשע רמס את המצות ברגלו, לאחר מכן בעט בי עד שנפלתי על הארץ, תוך כדי שהרשע מפליא בי מכותיו בחמת רצח.

כשהרשע פנה מהמקום, אספתי מהר את פירורי המצות, שעתה כבר עלו רק לכזית אחד, וכנסתי האוהלה, שם התעלפתי מחוק המכות. ידידי הבנש"ק עוררני מעלפוני, ובחסידי שמים חזרתי לכוחותי.

הבנש"ק התחיל להתחנן על נפשו, שהכזית מצה היחיד אתן לו, שהרי הוא גילה לי שעורב פסח היום, והוא שידל אותי לצאת ולהסתכן. אך אני עניתו כנגדו, שהכזית שייך לי, שהרי סיכנתי את נפשי ולקיתי מכות רצח על כך. אמנם הבנש"ק המשיך להתחנן בדמעות שלישי, שארחם עליו ואתן לו את הכזית מצה.

עד שעשינו 'הסכם', שהיות והוא ידע בעל פה את כל סדר ההגדה, על כן אוותר לו על הכזית מצה, וכתשלום על כך, הוא יאמר עמי מילה במילה את כל סדר ההגדה, והשכר בעולם הבא על מצות אכילת מצה, יהיה שייך אלי. וכך הוי, בליל הסדר ישבנו בהיחבא וקיימנו את ה'סדר נאכט' ברוב התרגשות, הבנש"ק קרא עמדי כל סדר ההגדה, ואכל את הכזית מצה, ואני שמחתי שלכל הפחות שכר אכילת מצה אקבל בעולם העליון.

יהי ממחרת, יצאנו לעבודת הפרך כרגיל, ותוך כדי העבודה התפללנו תפילות החג בלחש בדמעות שלישי. אך כשהגענו להלל,

לא יכול הבנש"ק להתאפק יותר, וברוב התלהבות דקדושה נזדעק בקול גדול: **'ברוך אתה ה' אלוקינו מלך העולם אשר קדשנו במצותיו וצונו לקרוא את ההלל'**. עוד לפני שהספקתי לענות אמן, כבר ירה בו אחד הרשעים, ואותו צדיק נהרג על קדושו ה'.

כל זה סיפרתי רק כהקדמה לשאלתי - המשיך האיש וסיפר, אתמול בלילה ראיתי בחלומי את הבנש"ק, והפציר בי, שלמרות שההסכם בינינו היה שהשכר מצוה בעולם העליון יהיה שלי, אמנם כעת כאשר הוא 'קדוש' בשמים ממעל, הוא רואה הערך והשכר הגדול על כל מצוה, ולכן נפשו בשאלתו שאמחול לו על השכר מצוה. ועתה שאלתי בנפשי, האם עלי לוותר על כך או לאו.

הגה"ק רבי יצחק שלמה אונגאר זי"ע ענה לו, ס'אזי אָ רְבִישׁ'ע שְׁאֵלָה - שאלה כוז צריכים לשאול לרבי, והציע לו לפנות לרבי הקדוש ממאכנובאק זי"ע. היהודי נכנס לרבי הקדוש ממאכנובאק, והרצה בפניו את כל שאלתו. נענה הרבי ואמר, 'מן הישר - שתוותר לו על שכר המצוה'.

שאל היהודי בסערת רוחו, בשלמא אם היה הרבי אומר 'שלפנים משורת הדין יש לי לוותר, ניחא, אבל מדוע אומר הרבי, שמן הישר עלי לוותר לו על כך, הרי סיכנתי את חיי עבור כזית זה, ואף לקיתי על כך מכות רצח.

הסביר לו הרבי, הנה חבידך הבנש"ק נרצח באמצע אמירת ההלל, ולא זכה להקים דור ישרים, ולא עוד אלא שמאז לא זכה לקיים אפילו עוד מצוה אחת. ואילו אתה זכית להישאר בחיים ולהקים דור ישרים מבורך, וכמה וכמה כזיתי מצה כבר אכלת מאז ועד היום, ומצוות רבות זכית לקיים. ועל כן מן הישר שתוותר לו שכר המצוה היחידה שיש לו.

הרבי הקדוש הוסיף לשדלו, עד שהיהודי הסכים לכך. הוא פתח את ארון הקודש, ובבכיות עצומות זעק אל תוך חלל הארון הקודש, **'הריני מוסר ומוחל את שכר אותה אכילת מצה לפלוני בן פלוני'**. בלילה ההוא ראה בחלומו שוב את הבנש"ק בפנים מאירות ושמחות, שבא להודות לו על השכר המרובה שמסר לו.

למחרת סיפר היהודי לרבי את חלומו. הרבי התלהב ואמר, בין והתבונן, הרי אותו בנש"ק היה יהודי מורם מעם, עובד ה' במסירות נפש, ובוודאי נזדככה נשמתו בכור הברזל בעבודת פרך אצל הרשעים, ולא עוד אלא שנתעלה להיות 'קדוש', אחר שעלה בסערה השמימה על קדושת שמו יתברך, ומאז הוא נמצא כבר שנים רבות בגן עדן, ועם כל זאת ירד אליך עתה להתחנן בפניך כעני בפתח, שתעניק לו שכר עוד מצוה אחת של 'אכילת מצה'. ומכאן נלמד כמה עלינו להיזהר, לחטוף עוד ועוד מצוות ומעשים טובים, כי יקרה היא ביותר שכר של כל מצוה ומצוה עד לאין ערוך.

ועל ידי שאנחנו נתעורר מסיפור זה לחטוף עוד ועוד מצוות זכויות, נוסיף בזה גופא עוד זכויות לאותו בנש"ק, כמו שמבואר בגמרא שלמדנו בדף היומי (סנהדרין קי:), **'ומה אחרים באים בזכותם** [לחיי העולם הבא], **הם עצמם לא כל שכן'**.

**טוב עין הוא יבורך, ישר כח לגאון מגדולי מעתיקי השמועה הרב יצחק אייזיק טפר שליט"א ששלח לנו את הדברים מתוך הגדה של פסח 'תורת איש' לגאון הצדיק רבי יצחק שלמה אונגר זי"ע**

קדוש  
בשמים  
ממעל

## גיצי אש קודש בשגב עבודתו הרוממה לפני ולפנים של הרבי הקדוש בעל האמרי חיים' מוויז'ניץ זי"ע בליל הסדר מפי נכדו כ"ק מרן אדמו"ר מוויז'ניץ שליט"א מירושלים עיה"ק

ידוע גודל געגועיו של זקני הרבי הקדוש האמרי חיים זי"ע לקראת חג הפסח, במשך כל ימות השנה הוא היה בוער באש קודש לקראת בואם של הימים המבורכים של חודש ניסן, ובפרט לליל התקדש החג, ליל הסדר הקדוש.

פעם ביום חמשה עשר בשבט היתה אסיפה מסוימת בביתו של זקני הקדוש, ובתוך הדברים נענה לפתע ואמר לתדהמת הנוכחים: 'אני מבקש את סליחתכם, אבל איני יכול להמשיך יותר לשבת אתכם, אני טרוד מאד עכשיו, כי עלי ללכת להתכונן לכזית מצה'... דברים לא היו מן השפה ולחוץ חלילה, כי דברים אלו ידועים אצל כל מי שזכה להסתובב בארבע אמותיו של האי צדיק וקדוש, שכל ימות השנה היו טובבים אצלו בהכנה דרבה לקראת חג הפסח. פעם כשעבר ליד מאפיית המצות בקריית ויז'ניץ בתחילת ימי החורף, והגיע אליו ניחוח וריחם הטוב של המצות הנאפות בתנור המאפייה, אמר: "זה מעורר אצלי את ההרגשים לקראת חג הפסח". וכך היו זוכים לשמעו בכל עת מצוא, כשמתבטא ואומר בגעגועים עזים: "כבר הייתי רוצה לאכול את הכזית מצה".

זקני הקדוש היה רגיל לומר תמיד: 'פלאי פלאים! אם אנו מתבוננים במצה הקדושה, הרי אין בה שום חשיבות מיוחדת, היא בסך הכל עשויה מקמח ומים, אבל אם אוכלים אותה כרצון הבורא יתברך שמו, מקבלים קדושה גדולה והארה מיוחדת'.

פעם היה אצלו רופא שיניים לפני חג הפסח והתקין לו את השיניים, באמרו לו: 'נו, עכשיו כבר יוכל הרבי ללעוס את המצות... נענה זקני הקדוש ואמר לו: "ללעוס - לועסת גם הבהמה, אמנם איש יהודי צריך ל"דעת" כדי לאכול את המצה כפי הראוי"... והיינו, שאכילת המצה צריכה להיות עם דעת ומח, במחשבת קודש לקיים רצון הבורא, לא כמצוות אנשים מלומדה האוכלים את המצה, כאותה בהמה הלועסת את מאכלה בלי לשים לב ודעת.

סיפר לי אחד מחסידי ויז'ניץ, שבילדותו לא היתה לו שייכות עם ויז'ניץ, אך שאר בשרו הציע לו להשתתף בשולחן הסדר של זקני הקדוש האמרי חיים זי"ע. בהגיעו לאכילת הכזית מצה, הרים אותו שאר בשרו על זרועו, כדי שייטיב לראות את צורת קדשו של זקני הקדוש, באמרו לו: "הבט וראה, עכשיו הוא אוכל את אותו מאכל עליו הוא מדבר כל השנה"... כאמור הילד עוד לא השתייך בילדותו לחסידות ויז'ניץ, אבל הדברים שאמר לו קרובו באותה שעה, נכנסו אצלו עמוק בתוך הלב, ונחרטו אצלו לאורך ימים ושנים.

פעם הגיע כ"ק מרן אדמו"ר ה'דברי אמונה' צוק"ל מתולדות אהרן, לבקר אצל זקני הקדוש בחול המועד פסח. בהיכנסו שאל את זקני הקדוש איך הוא מרגיש ודרש בשלומו הטוב. על כך השיב זקני הקדוש: 'בגשמיות - אני צריך רפואה גדולה, ברוחניות - מי מדבר, מי יודע, אני צריך רפואה גדולה.

ואז המשיך זקני הקדוש ואמר: 'אמנם יש לנו עכשיו את חג הפסח, המצה הקדושה שהיא 'מיכלא דאסוותא', 'מיכלא דמהימנותא', מאכל הרפואה, ומאכל האמונה, זה מכניס מוח עם דעת, וזה מכניס אמונה בתוך המוח כיתד שלא תימוט. וגם בגשמיות המצה מרפאת את האדם בכל מיני רפואות שהוא צריך, שהרי מצ"ה ראשי תיבות מ'כל צ'רה ה'צילני'.

מציין כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א: "אם נתבונן במעשה זה נראה, שהאדמו"ר מתולדות אהרן כלל לא דיבר על המצה ועל חג הפסח, רק בא לדרוש בשלום בריאותו של זקני הקדוש, אבל זקני הקדוש שכל מחשבותיו וכל הגיגיו היו נתונים באותה שעה עם המצה הקדושה, שילב כדרכו בקודש את תוכן התשובה ואת כל השיחה כולה, על המצה ועל הפסח, בבחינת נפשי יצאה בדברו.

כשהיה רואה יהודים מתרועעים ברחובות שיוון ויז'ניץ בימי ערבי פסחים, זה נושא בידי ארגזי מצות, וזה נושא בידי בקבוקי יין, היה שש וששמח ביותר על ההכנה דרבה של כלל ישראל לקראת חג הפסח, ואמר בלשון הפסוק (תהלים ד, ח) "נתת שמחה בליבי מעת דגנם ותירושם רבו", אני נותן שמחה בליבי, עת רואה אני את כלל ישראל העוסקים בדגן - במצה הקדושה, ובתירוש - ביין לארבע כוסות.

מובן מאליו שבהגיע חג הפסח היה רבינו האמרי חיים כל כולו בשלהבת ההתעלות המרוממת של ליל התקדש החג, וכפי שמעידים ומספרים זקני החסידים אשר זכו להסב על שולחנו הטהור בליל הסדר, שלא ניתן לתאר במילים יבשות איך היה נראה ליל הסדר עצמו במחיצתו הטהורה של רבינו, "במורא גדול זו גילוי שכונה", מקשה אחת של דביקות וכיליון הלב והנפש לאבינו שבשמים, בלילה זה אשר כיום יאיר.



זקני הקדוש סיפר פעם, שבהיותו באחת השנים אצל אביו הסבא קדישא האהבת ישראל' מוויז'ניץ זי"ע, הבחין בשעת אמירת ההגדה, שאביו הקדוש ממחר קצת באמירתו כדי להספיק לאכול אפיקומן לפני חצות הלילה. אמנם זקני הקדוש שלא יכול היה לשאת זאת שממהרים בליל קדוש זה ואומרים את הנוסח המתוק בחיפזון, נענה ואמר לאביו הקדוש: 'אבי מורי, בדרך כלל ממהרים ומזדרזים, כשיש משהו יותר טוב לאחר מכן, אבל כאן אין שום סיבה למהר ולהיחפז, וכי יש דבר טוב יותר מלהסב בשולחן הסדר ולעסוק באמירת ההגדה...

ועוד אמר זקני הקדוש, בשלמא השעון העומד על הקיר, הולך וממהר הלאה, כי אין לו משהו אחר לעשות חוץ מזה, אבל לנו יש את הליל הסדר הקדוש, ואם כן למה יש לנו למהר ולהזדרז... כשסיפר זאת זקני הקדוש, הוא היה תמיד מוסיף: 'וכי חושבים אתם שאחרי שסיים אבי הקדוש את עריכת הסדר, כבר כבתה אצלו האש הגדולה שבערה בקרבו. לא ולא, דעו לכם כי עד אור הבוקר המשיך אבי הקדוש לבעור כאש ולערוך את עבודתו הנשגבה של ליל הסדר, למרות שהקפיד בדרך כלל לאכול את האפיקומן עוד לפני חצות הלילה.

**טוב עין הוא יבורך ישר כח לספרא רבא ידידי הרב יוסף מאיר האס שליט"א ששלח לנו את הדברים**

## מאוצרות המועדים

מה שנקרא 'הגדה', עיין בשער הלקוטים על פסוק (תהלים צב, ג) 'להגיד בבוקר חסדך', וזה לשונו, נקט לשון 'הגדה', שענין סיפור יציאת מצרים הוא 'הגדה' המושכת את הלב לירא מהקב"ה, בשמוע האותות והמופתים הגדולים ההם. וכעין זה מבואר בשמחת הרגל [להחיד"א] על 'מגיד' שהוא לשון המשכה, והיינו להמשיך כל טוב על ידי סיפורנו זה.

או יאמר שנקרא 'הגדה' מלשון 'גדו אילנא' הנאמר בדניאל (ד, יא) היינו ענין כריתה, שסיפור זה כורת לכל

**המקטרגים**, וכענין פסוקי דזמרה המובא

בשערי אורה. ומלשון 'איגד' (שמות יט, ט) דברים שמושכן הלב, שבה

**הצדיקים ממשיכין שפע רב**

**בכל העולמות** מאור אין סוף

ברוך הוא.

(ישמח ישראל פסח אות כ)

**אלו עשר מכות וכו' ואלו הן.** יש לפרש כפל הלשון, על פי מה שפירש אדמו"ר המנוח מו"ה רבינו אלימלך צוק"ל במשנת אבות נזיקין (ב"ק ב). שכתבו התוספות (שם ד"ה ארבעה), אית דוכתא דתני ה'ן, ואית דוכתא דלא תני ה'ן. ופירש, דאית דוכתא דתני ה'ן פירוש, שהצדיקים ממשיכין בלימודם שיהיה כן, כגון ארבעה ראשי שנים הן (ר"ה ב). ואית דוכתא דלא תני ה'ן, שהצדיקים ממשיכין בלימודם שלא יהיה כן, כגון ארבעה אבות נזיקין. וזהו אמרו כאן **ואלו הן**, ופירושו גם כן, **להמשיך שיהיה כן, שילקו האומות, כמו שנקלה פריעה ומצרים.** (מאור ושמש, פסח)

**נקודה למחשבה:**

הדברי תורה לע"נ הרב החסיד רבי עקיבא יוסף בן הגאון רבי מרדכי דוד זצ"ל • לרפואת מרת לאה בת מלכה • לזכות מרדכי דוד בן לאה לזיווג הגון וטוב במהרה

לשמיעת שיעורי הרה"ג אברהם ישעיהו קובלסקי בקול הלשון חייג: 073-295-1340 | לקבלת העלון בדוא"ל: [a0548470661@gmail.com](mailto:a0548470661@gmail.com)

להרצאות | לשיעורים | להנצחות | לתגובות | לתרומות, ולכל ענין אחר בנוגע לגליון: 054-847-0661